Kaderbrief 2026 - 2029

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inleiding

Voor u ligt de kaderbrief 2026-2029. Met deze kaderbrief kijken we jaarlijks vooruit en schetsen we de ontwikkelingen die invloed hebben op de meerjarenbegroting.

Deze kaderbrief kan niet los worden gezien van de financiële uitdagingen die op de lokale overheden afkomen. De verwachting blijft dat gemeenten vanaf 2026 te maken hebben met een financieel ravijnjaar. De Friese gemeenten hebben dan ook de oproep gedaan aan hun gemeenschappelijke regelingen om te komen tot scenario's waarmee de gemeentelijke bijdrage kan worden verlaagd.

Het hoofdlijnenakkoord zorgt voor een extra dimensie aan deze discussie: de diverse beleidsvoornemens van het rijk op (preventieve) gezondheid en de mogelijke budgetkortingen op diverse specifieke uitkeringen hebben grote beleidsmatige en financiële impact op onze organisatie. Veiligheidsregio Fryslân bevindt zich daarmee in een bijzondere positie.

Om voorbereid te zijn op de toekomst zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd. Met een doorlichting van de begroting is onderzoek gedaan naar de robuustheid van onze financiële kaders. En middels een benchmark is de omvang van onze overhead beoordeeld. Tenslotte hebben wij onze gemeentelijke bijdrage voor het onderdeel Veiligheid landelijk laten vergelijken met de omvang van het subcluster Crisisbeheersing & Brandweer van het gemeentefonds. Uit deze drie onderzoeken is gebleken dat de begroting van Veiligheidsregio Fryslân geen ruimte bevat en dat de organisatie sober en doelmatig is georganiseerd.

Op verzoek van ons bestuur is gekeken of de investeringsplanning mogelijkheden biedt om te bezuinigen. De afgelopen jaren is er sprake geweest van een voordelig resultaat die grotendeels ontstond door een vrijval van kapitaallasten. Deze vrijval ontstond doordat er sprake is van een achterstand in de investeringsplanning versus het budget. Deze achterstand wordt de komende jaren ingehaald. In de tussenliggende periode zal er nog sprake zijn van een vrijval van kapitaallasten die nu, in tegenstelling tot voorgaande jaren, verwerkt zijn in het kader.

Indien er op korte termijn extra besparingen noodzakelijk blijken, zal er gekeken moeten worden naar de wijze waarop Veiligheidsregio Fryslân invulling geeft aan haar kerntaken op het gebied van een veilig en gezond Fryslân. Om hier inzicht in te creëren lopen twee belangrijke onderzoeken: bij het domein Veiligheid wordt het dekkingsplan van de brandweer geëvalueerd, waarbij een aantal scenario's voor de toekomst zijn opgesteld. Bij het domein gezondheid wordt onderzocht hoe de GGD toekomstbestendig kan blijven. De uitkomsten van deze onderzoeken worden in 2025 verwacht.

De toenemende aandacht voor de financiële kaders is begrijpelijk, maar de maatschappelijke relevantie van Veiligheidsregio Fryslân is groter dan ooit. Onze rol in de diverse crises en in de zorgtransitie, maar ook het belang van de repressieve dienstverlening en preventieve gezondheid laat zien dat we een organisatie van betekenis zijn. Het rijk ziet ook een belangrijke rol voor Veiligheidsregio's weggelegd in hun ambitie in het veerkrachtig en weerbaar maken van de samenleving.

We blijven ons dan ook vol overgave inzetten voor onze kerntaak: bijdragen aan een veilig en gezond Fryslân.

Leeswijzer

In deze kaderbrief leest u eerst een algemeen deel over de belangrijke overkoepelende ontwikkelingen. Vervolgens gaat de brief in op de inhoudelijke ontwikkelingen per programma. Tot slot treft u een financieel deel aan met een bijbehorend financieel kader.

Hartelijke groet,

Het dagelijks bestuur

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

1. Overkoepelende ontwikkelingen 4
Hoofdlijnenakkoord 4
Duurzaamheid hoger op agenda 4
Passend personeel bij onze adaptieve opgave 4
Functiewaardering/HR21 5
Informatiebeveiliging 5
Vitale karakter veiligheidsregio's 5

2. Inhoudelijke ontwikkelingen en bijstellingen - Gezondheid 6
Context waarin GGD Fryslân zich beweegt 6
Zorg- en preventielandschap 6
Toekomst Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 7
Mentale Gezondheid 8
Gezondheidsbeleid ouderen 8
Gezonde Fysieke Leefomgeving 8
Algemene Gezondheidszorg 8
Doorontwikkeling Zorg en Veiligheid 9
I-strategie 9

3. Inhoudelijke ontwikkelingen en bijstellingen - Brandweer 10
Dekkingsplan 10
Bouwagenda 10
Weerbaarheid 10
Aanbesteding TS-basis en TST-NB 10
Schuimblusvoertuig 11
PFAS 11
Omgevingswet 11
Slim alarmeren en paraatheid 11
Tweede loopbaanbeleid 11

4. Inhoudelijke ontwikkelingen en bijstellingen - Crisisbeheersing 12
Landelijke agenda crisisbeheersing 2024-2029 12
Versterken van een weerbare samenleving bij crisis 12
Een weerbare Friese crisisorganisatie 12

5. Financiën 13
Financiële uitgangspunten kaderbrief 13
Risico's en onzekerheden in het kader 14
Incidentele vrijval kapitaallasten brandweer 14
Structureel tekort bij de GGD 14
Autonome ontwikkelingen 14

1. Overkoepelende ontwikkelingen

Hoofdlijnenakkoord

Het hoofdlijnenakkoord bevat een aantal voornemens dat mogelijkerwijs verstrekkende gevolgen heeft voor onze organisatie. We zien onder andere:

- 300 miljoen bezuinigen op de publieke gezondheid (de door Rutte IV ingezette intensivering).
- 1 miljard korting op subsidies (leefstijlpreventiesubsidies vallen hier waarschijnlijk onder).
- 230 miljoen incidentele financiering vervalt, bijvoorbeeld rond de aanpak van overgewicht en mentale gezondheid.
- Een departementale budgetkorting van 10 procent op specifieke uitkeringen (SPUK's). Voor het domein Veiligheid heeft dit betrekking op de BDuR en voor het domein Gezondheid betreft dit onder andere Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG), Kansrijke Start en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

De voornemens hebben impact op het werk van de GGD'en, GHOR-bureaus en GGD GHOR Nederland. We verwachten ook dat er kansen liggen in het toegenomen belang van nationale veiligheid, onder andere in het kader van afname versterking IZB en pandemische paraatheid. Landelijk zijn de Directeuren Publieke Gezondheid (DPG-en) verenigd en gaan zij meer gezamenlijk optrekken richting de nieuwe bewindslieden. Onder andere door het verhaal goed te vertellen en te duiden wat het effect is van de stapeling van bezuinigingen.

Er is nog veel onduidelijkheid over het voornemen van het Rijk over specifieke uitkeringen (SPUK'S). Het potentiële positieve effect is een verschuiving van kortdurende financiering naar langdurige financiering, aangezien veel SPUK's een korte periode betroffen die vervolgens vaak werd verlengd. De mogelijke budgetkorting van 10 procent is substantieel. Bij Veiligheidsregio Fryslân is de in omvang grootste SPUK de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). Een korting van 10 procent betekent structureel € 1,1 miljoen minder opbrengsten voor de Brandweer en Crisisbeheersing.

Duurzaamheid hoger op agenda

Het wordt steeds duidelijker dat de effecten van klimaatverandering grote impact hebben op onze veiligheid en gezondheid. Denk hierbij aan een verhoogde kans op natuurbranden, hittestress, wateroverlast en infectieziekten. Ook het verder verduurzamen van onze gebouwen en materieel heeft de aandacht.

Op het moment dat er vanuit de Rijksoverheid of vanuit Europese duurzaamheidsdoel-stellingen meer verduurzaming verplicht wordt gesteld, kan dit een verhoging van de kosten betekenen. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

VRF moet zich voortdurend aanpassen op dat wat de buitenwereld van haar vraagt. We hebben, met name op specialistische- en zorgfuncties, te maken met schaarste op de arbeidsmarkt. Daarbij is er sprake van vergrijzing en pensionering van een deel van ons personeel. Op deze ontwikkelingen anticiperen we door te kijken naar functiedifferentiatie en taakherziening. Ook zoeken we de samenwerking in het Noorden en landelijk op. Daarnaast kijken we naar passende arbeidsmarktcommunicatie en werving- en selectie-procedures bij de functies die we zoeken, zodat we de juiste doelgroep bereiken en activeren te solliciteren.

Voor al die verschillende opgaven hebben we passend personeel nodig. Dit vraagt een grote dosis aanpassings- en uithoudingsvermogen.

Functiewaardering/HR21

De implementatie van een nieuwe functiewaarderingssystematiek start per 1 januari 2025. Het huidige functieboek is ruim tien jaar oud en de functiewaarderingsystematiek wordt niet meer ondersteund en onderhouden. De systematiek is ook niet meer passend bij waar de organisatie naar toe wil. Implementatie van een nieuwe functiewaarderingssystematiek vraagt tijd en capaciteit van de organisatie, maar levert uiteindelijk duidelijkheid en transparantie op over het functieboek en de beloning.

Informatiebeveiliging

Voor de dagelijkse bedrijfsvoering is VRF afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken dat deze vaak (privacy) gevoelige informatie niet in verkeerde handen komt. Dit is een complexe opgave omdat de dreigingen van cyber-criminelen en statelijke actoren significant zijn toegenomen. Wat ook is gebleken uit een aantal recente voorbeelden. Daarom heeft VRF zichzelf tot doel gesteld om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten, en om deze weerbaarheid op een meetbare en verifieerbare wijze aan te tonen. Het uitgangspunt hierbij is *"Aantoonbaar Weerbaar".*

VRF is genoodzaakt om ook de komende jaren passende, nieuwe informatiebeveiligings-maatregelen te blijven nemen om digitale weerbaarheid te waarborgen. Daarnaast wil VRF in 2026 voldoen aan de gestelde normen zoals de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), NEN7510 en NIS2 (Netwerk- en Informatiebeveiliging) om de meetbaarheid en verifieerbaarheid te garanderen.

Vitale karakter veiligheidsregio's

Vanuit de veiligheidsregio's is in de afgelopen jaren meermaals aandacht gevraagd voor het (mogelijk) vitale karakter c.q. vitaal zijn van de veiligheidsregio's in het licht van onze nationale veiligheid. Daarop heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) een herbeoordeling opgestart van de sector Openbare Orde en Veiligheid. Mogelijk worden veiligheidsregio's aangemerkt als vitale aanbieders. Dit betekent iets voor het weerbaarheidsniveau van de organisatie; er zullen passende veiligheids- en beveiligingsmaatregelen moeten worden genomen. Wij verwachten in de loop van 2025 hier meer duidelijkheid over te hebben.

2. Inhoudelijke ontwikkelingen en bijstellingen - Gezondheid

Context waarin GGD Fryslân zich beweegt

Gemeenten hebben te maken met een groter en complexer wordende preventieopgave. Dit komt onder andere door: Integraal Zorgakkoord in Fryslan (FrIZA); Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) de brede Specifieke Uitkering (SPUK); Wonen Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO); de conceptwet Regie op de Volkshuisvesting; de invoering van de Omgevingswet en de Hervormingsagenda Jeugd. Gemeenten zetten daarom zelf meer capaciteit in op het gebied van preventie en publieke gezondheid.

Voor GGD Fryslân zijn er onzekerheden. Er is nog niet duidelijk of gebruik kan worden gemaakt van de transitiemiddelen vanuit het IZA en de SPUK. Als we deze middelen niet beschikbaar komen voor de GGD, dan heeft dit op verschillende onderdelen een grote impact. Bovendien ligt er een vervolgopdracht vanuit de Bestuurscommissie Gezondheid ten behoeve van de toekomstbestendigheid. In februari 2024 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid de GGD opdracht gegeven om taken inzichtelijk te maken en om te adviseren hoe de GGD toekomstbestendig kan blijven. Er zijn veel inhoudelijke ontwikkelingen en de financiële druk is groot op met name huisvesting en de dekking van de functiewaardering voor de dokters-assistenten en verpleegkundigen. Dit advies is met de Bestuurscommissie Gezondheid in oktober 2024 besproken en er komt een vervolg Bestuurlijke Opdracht (in 2025).

Wij willen dé adviseur, sparring- en kennispartner voor gemeenten blijven. Daarom hebben we de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versterken van de inhoudelijke en strategische kennis binnen de GGD. Dit willen we de komende jaren borgen en versterken.

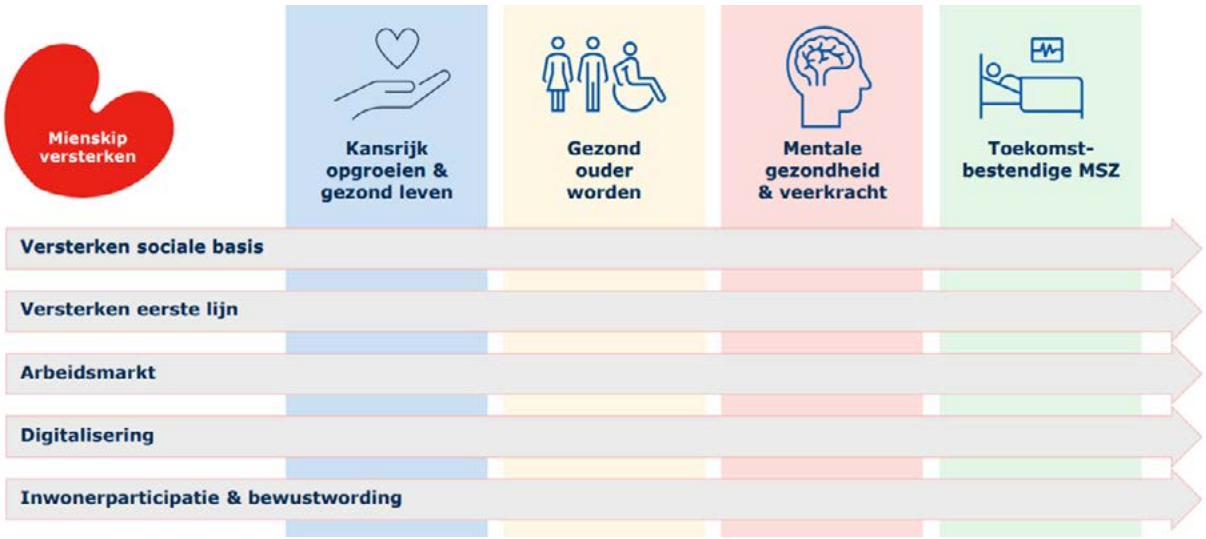
Werken in de ketens
Er wordt steeds meer en op diverse manieren beroep op de GGD gedaan vanuit diverse keten-samenwerkingen en uit aanpalende domeinen om zorg uit te voeren. Wij zien dat in het kader van de juiste zorg op de juiste plek ontwikkelingen plaatsvinden, waarin ook de taken en professionals van de GGD worden betrokken.

Zorg- en preventielandschap

Het bestaande zorgakkoord wordt verbreed, geïntensiveerd en geconcretiseerd in een aanvullend zorg- en welzijnsakkoord tot en met 2028. Passend bij de beweging van zorg naar gezondheid en preventie draagt GGD Fryslan bij met een sterke coördinerende rol en kennis- en adviesfunctie.

De Friese Preventieaanpak is in het kader van het FrIZA, *de preventie-infrastructuur* van Friesland. Deze is gefinancierd met incidentele FrIZA middelen tot 2027. Voor de periode daarna zal nog bekeken worden hoe deze rol vanuit het IZA verder gefinancierd en wettelijk verankerd gaan worden. Een van de onderdelen in het FrIZA is de *Versterking van de sociale basis*. Dit is een fundament onder de transitie die in de zorg noodzakelijk is. Onder coördinatie van de GGD /FPA worden hiervoor voorstellen gedaan en transformatiemiddelen vanuit het IZA gezocht. Voor de implementatie zal hiervoor een rol bij de FPA liggen en ook voor de GGD zien wij een rol in de uitvoering.

Hierna in beeld het FrIZA , de fundamenten (horizontaal) en de opgaven (verticaal). Op al deze vlakken heeft de GGD een rol en er zal voor de uitvoering op het terrein van Kansrijk opgroeien en gezond leven, Gezond ouder worden, Mentale gezondheid & veerkracht, Versterken eerste lijn en digitalisering een beroep gedaan worden op transformatiemiddelen. Bij alle onderstaande onderwerpen is dit van toepassing.

Gala en ketenaanpakken

In 2025 zijn in Friesland de volgende provinciale ketenaanpakken gerealiseerd: Valpreventie, welzijn op recept, Kind naar gezond gewicht, Overgewicht en obesitas Volwassenen en Kansrijke start. Indien voor de verdere borging en implementatie in 2026 inzet nodig is, zal dit via aanvullende IZA/SPUK middelen gerealiseerd moeten worden.

Toekomst Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Met de Hervormingsagenda Jeugd, waarin de jeugdzorgsector met alle betrokken partijen samenwerkt, wordt gewerkt aan een sterk samenhangende aanpak. Wij werken aan de rol van de JGZ in het samenwerken in het preventieve onderdeel van de keten waarin we onze unieke positie en kennis benutten. We sluiten aan bij maatschappelijke ontwikkelingen en spelen in op het te verwachten personeelstekort. De inzet op mentale gezondheid en samenwerking in de keten is een onderwerp van onverminderde aandacht. Wij signaleren een toenemend aantal achterstanden in de spraak- taalontwikkeling bij jonge kinderen. Om deze trend te keren beogen we een collectieve interventie te ontwikkelen die gericht is op het stimuleren van de taalontwikkeling bij jonge kinderen.

Instroom Jeugdgezondheidszorg

De afgelopen jaren bleek het gefixeerde budget toereikend om op gepaste wijze invulling te geven aan de inhoud van de zorgactiviteiten. Wanneer de kindaantallen (fors) toenemen door onder andere de gespannen situatie in het Midden-Oosten, het Oekraïneconflict, of door instroom van andere ontheemden, ontstaat hier een mogelijk budgettair risico.

Centrale Zorgverlener

Afhankelijk van verdere besluitvorming implementeren we in 2025 de rol van centrale zorg-verlener (CZV) via afspraken in het aanvullend pakket (collectief of individueel) in Friesland.
De CZV is de sleutelfiguur binnen de ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht.
Over structurele borging van de inzet van deze rol door een extra geschoolde jeugdverpleeg-kundige vanaf 2026 of 2027 maken we in 2025 afspraken.

Verzuimaanpak

De afgelopen jaren is het schoolziekteverzuim toegenomen. Om dit aan te pakken, willen we de effectieve interventie MAZL (Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen) implementeren. MAZL richt zich op het verhogen van schoolaanwezigheid door een integrale aanpak, waarbij leerlingen, ouders, JGZ, onderwijs, gemeenten en ketenpartners samenwerken. Om MAZL uit te voeren is extra inzet van JGZ-professionals en de beschikbaarheid van jeugdartsen essentieel. En het gedeelde eigenaarschap van leerplicht en onderwijs is cruciaal. Door deze factoren en het gebrek aan financiering verloopt de implementatie trager dan gewenst.
We streven ernaar om in 2025 op kleine schaal via aanvullend pakket te starten met MAZL en dit gefaseerd uit te breiden tot 2027. Mogelijk kan er in 2027 een provinciale verzuimaanpak worden ingevoerd.

Mentale Gezondheid

Mentale gezondheid is een thema waar we de komende jaren inzet op moeten plegen, gezien de alarmerende ontwikkelingen op dit thema voor inwoners in diverse levensfasen.

Doel van de inzet op mentale gezondheid vanuit GGD Fryslân is preventie gedurende de levensloop, gezond leven en gelijke kansen voor iedereen, versterken van de ketensamenwerking en het bespreekbaar maken en normaliseren van mentale gezondheid. Onze inzet doen we altijd samen met partners. Wij dragen bij aan de opgave Mentale gezondheid en Veerkracht van het FrIZA. Hiervoor maken we samen met betrokken organisaties en de Friese samenleving plannen die vervolgens lokaal uitgerold kunnen worden.

STORM

De 12+ verpleegkundigen van de JGZ hebben een belangrijke rol in de implementatie van STORM. De verwachting is dat het STORM-programma vanaf 2025 verder zal worden uitgebreid. De financiering loopt via een aanbesteding landelijk en via het FrIZA tot eind 2025.

Suïcidepreventie

Vooruitlopend op opname van de Wet Integrale suïcidepreventie in de Wet publieke gezondheid (Wpg) maakt GGD Fryslân samen met GGZ Friesland een plan van aanpak voor een gezamenlijk beleidsplan suïcidepreventie. Op dit moment vinden vanuit de VNG onderhandelingen plaats met VWS over beschikbare financiële middelen voor de invoering van de Wet Integrale Suïcidepreventie.

Gezondheidsbeleid ouderen

Publieke gezondheid voor ouderen is met demografische - en FrIZA ontwikkelingen als taak en thema belangrijk voor de GGD. GGD ziet een rol om vanuit een integrale benadering van de onderliggende determinanten van gezondheid aan te sluiten bij de Friese ontwikkelingen in GALA, WOZO en bij het uitwerken van preventie in de opgaven Gezond ouder worden en Sociale Basis van het FrIZA. Zonder transformatiemiddelen kan GGD hier niet aan bijdragen.

Gezonde Fysieke Leefomgeving

Integrale adviesfunctie

De GGD adviseert en ondersteunt gemeenten steeds meer bij een gezonde fysieke leefomgeving, volgens wettelijke kaders. De samenwerking met Friese overheden is nog in ontwikkeling. Een integrale adviesfunctie wordt in 2025 verder ontwikkeld. Vanaf 2026 zijn structureel middelen nodig om deze functie toekomstbestendig te maken.

SPUK-aanvraag PFAS

De vondst van PFAS in de Jelsumer Feart leidde tot een uitgebreid traject. Dit incident benadrukte de behoefte aan meer kennis over de invloeden van gevaarlijke stoffen, zoals PFAS, op de gezondheid. Samen met gemeente Leeuwarden is er een aanvraag voor de SPUK Bodem ingediend om een gezamenlijk expertisecentrum PFAS en gezondheid op te zetten. Hiermee willen we de milieugezondheidskundige expertise van GGD Fryslân op dit thema versterken om zo inwoners en gemeenten in Fryslân goed te kunnen adviseren. We verwachten eind 2024 bericht over de toekenning van de aanvraag.

Algemene Gezondheidszorg

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

De bezuinigingen op pandemische paraatheid zoals beschreven in het hoofdlijnenakkoord worden doorgevoerd. Dit betekent dat de personele capaciteit bij GGD'en niet structureel wordt vergroot en een aantal trajecten zoals het modelleren van infectieziekte-uitbraken niet van start gaat. Voor 2025 ontvangen we een incidentele SPUK voor personele capaciteit. Voor 2026 en verder wordt uitgewerkt hoe deze landelijke taakstelling wordt doorgevoerd. De Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding (LFI) die in 2023 is opgericht, wordt vooralsnog de komende jaren verder ingericht. Voor 2025 en 2026 ontvangen we een SPUK om op de processen van de LFI aan te sluiten.

Forensische geneeskunde

Centrumorganisatie 3Noord

In 2024 is besloten om per 1 januari 2025 een centrumorganisatie voor de Forensische Geneeskunde 3Noord in te richten bij GGD Fryslân. Deze nieuwe organisatie ontwikkelen we in de periode 2025 – 2029 verder door. Eind 2024 wordt naar verwachting duidelijk aan wie de aanbesteding van de Medisch Arrestanten Zorg wordt gegund. Uitkomsten van deze gunning voeren we door in onze bedrijfsvoering.

Wet op lijkbezorging

De landelijk ingezette koers gericht op versterking, professionalisering en borging van de forensische geneeskunde heeft ook effect op de uitvoering van de gemeentelijke lijkschouw. Deze ontwikkelingen zijn mede aanleiding voor aanpassing van de Wet op de lijkbezorging per 2026, waarbij onder meer de bevoegdheden voor de gemeentelijke lijkschouwer worden uitgebreid. In de septembercirculaire 2024 komt er per 2026 € 3,2 miljoen beschikbaar. Voor Fryslân gaat het in totaal om een bedrag van ruim € 120.000. Deze gelden zijn bedoeld voor de uitvoerende partij van deze taak. Daarom hebben we dit toegevoegd aan het financiële kader. Voor de Friese gemeenten, verloopt dit vergelijkbaar als het RVP, en is dit in feite budgetneutraal.

Algemene regeling Seksuele Gezondheid (ASG)

In het hoofdlijnenakkoord is aangekondigd dat alle specifieke uitkeringen (SPUK's) worden overgeheveld naar het gemeentefonds, met een budgetkorting van 10%. Dit geldt ook voor de ASG-regeling. Wij hebben nog geen informatie over de concrete uitwerking van deze overheveling. Momenteel wordt er onderzoek gedaan naar de kosten van de ASG regeling. Dit onderzoek is bedoeld om de storting in het gemeentefonds te onderbouwen.

Doorontwikkeling Zorg en Veiligheid

De uitkomsten van de themabijeenkomsten Zorg en Veiligheid, de actualisatie van het visiedocument Zorg en Veiligheid en de evaluatie en doorontwikkeling van het Meldpunt zorgwekkend gedrag zijn onderdeel van de doorontwikkeling van Zorg en Veiligheid.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

Het is onduidelijk wanneer de Wams inwerking treedt. Wanneer er ontwikkelingen zijn wordt de GGD Fryslân geïnformeerd door de VNG. Daarnaast ondersteunt de VNG bij het inregelen van de Wams door middel van sessies en een handreiking. De rol van de GGD Fryslân is onder andere het faciliteren van een lerend netwerk voor gemeenten.

I-strategie

Bovenstaande landelijke ontwikkelingen op het vlak van informatieveiligheid publieke gezondheid leiden tot een ander applicatielandschap met een stijging van bijkomende beheers- en licentiekosten. Voorbeelden zijn de invoering van een nieuw Elektronisch Patiëntendossier (EPD) voor seksuele gezondheid, toenemende kosten voor HPZone (infectieziektebestrijding) en de plannen van het ministerie van VWS om een agentschap op te richten voor de landelijke beheersorganisatie Informatievoorziening Publieke Gezondheid (IV PP). Wij zoeken uiteraard naar mogelijkheden om op deze verwachte kostenstijgingen te anticiperen.

3. Inhoudelijke ontwikkelingen en bijstellingen - Brandweer

Dekkingsplan

Een dekkingsplan beschrijft de positionering van brandweerkazernes en -materieel, het geeft inzicht in de risicogebieden, en het beschrijft de opkomsttijden die van de brandweer verwacht kunnen worden. Het is een wettelijke verplichting om iedere vier jaar het dekkingsplan te herzien. Het huidige plan loopt tot en met 2025 en is inmiddels geëvalueerd. Op basis van die uitkomsten wordt nu gewerkt aan verschillende scenario's waar het nieuwe dekkingsplan op gebaseerd kan worden. Het bestuur maakt daarna een keuze welk scenario er wordt uitgewerkt. Begin 2025 wordt het concept aan het bestuur voorgelegd en in 2026 wordt het nieuwe dekkingsplan geïmplementeerd. Op dit moment is nog onzeker welk scenario de basis voor het nieuwe dekkingsplan vormt en daarmee ook wat de financiële consequenties van het plan zullen zijn.

Bouwagenda

Brandweer Fryslân heeft een bouwagenda met een looptijd tot en met 2026 waarbinnen de kazernes van Drachten, Sneek, Damwoude, Parrega, Makkum, Langweer, Terschelling-West en Oudega gerenoveerd worden of waar vervangende nieuwbouw gerealiseerd wordt.
In Drachten, Makkum en Langweer zijn inmiddels de kazernes opgeleverd en klaar voor de toekomst! De stijgende bouwkosten hebben ons er in 2023 toe gebracht om het basisontwerp van de blauwdruk door te ontwikkelen tot een compactere, maar nog steeds doeltreffende variant, waarmee we een balans zoeken tussen kostenbeheersing en kwaliteit. Voor de lopende bouwprojecten wordt intensief samengewerkt met de betrokken gemeenten aan de verwerving van nieuwe bouwlocaties en het doorlopen van omgevingswetprocedures. In de uitvoering van de daadwerkelijke bouw geeft dit vertragingen.

Tegelijkertijd bereiden wij ons in 2025 voor op de periode na afloop van deze bouwagenda. We starten aan de ontwikkeling van een strategisch huisvestingsprogramma, waarin alle kazernes een plek hebben. Bij de totstandkoming van het programma betrekken we naast onze interne organisatie ook actief ons bestuur en de ambtelijke organisatie van alle 18 gemeenten. Met dit investeringsprogramma sluiten we aan bij het dekkingsplan brandweer Fryslân voor kwalitatieve brandweerzorg en geven we vorm aan toekomstbestendige, functionele en betaalbare huisvesting.

Weerbaarheid

Mede door klimaat- en geopolitieke ontwikkelingen wordt het steeds urgenter om ons land weerbaar te houden en waar nodig weerbaarder te maken. In de loop van volgend jaar wordt verwacht dat veiligheidsregio's een opdracht van het Kabinet krijgen om betrokken te worden bij Rijksbrede opgaven. De brandweer krijgt hierin wellicht ook een rol, omdat wij geworteld zijn in de mienskip met onze 66 posten. Zie het hoofdstuk Crisisbeheersing voor meer toelichting.

Aanbesteding TS-basis en TST-NB

De aanschaf van een nieuwe lichting tankautospuiten (TS) en terreinvaardige tankautospuiten (TSTNB) is vertraagd, doordat de aanbesteding geen inschrijvingen heeft opgeleverd.
Flinke prijsstijgingen (van materiaal en uurloon) en beperkte productiecapaciteit liggen hieraan ten grondslag. Deze marktontwikkeling leidt landelijk tot soortgelijke problemen. Inmiddels is de aanbesteding herzien en opnieuw gepubliceerd. Het blijft een risico dat hier wederom geen partijen op inschrijven. Dat kan tot gevolg hebben dat investeringen doorschuiven, en er hogere onderhoudskosten ontstaan doordat materieel niet tijdig wordt vervangen.

Als gevolg van grondstoftekorten en krapte op de arbeidsmarkt kunnen ook bij ander materieel en materiaal leveringsproblemen ontstaan. Deze ontwikkelingen kunnen financiële consequenties hebben (verschuiving van kosten in de tijd).

Schuimblusvoertuig

Voor specialistische schuimblussing maakt Brandweer Fryslân nu nog gebruik van een speciaal voertuig, de zogenaamde 'schuimblushaakarmbak' (SBH). Dit voertuig is aan vervanging toe. In het onderzoek naar geschikte vervanging wordt de landelijke visie incidentbestrijding gevaarlijke stoffen (IBGS) als basis genomen. Dit wordt afgezet tegen het reële risico dat in Fryslân bestaat op dergelijke incidenten. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om extern bij andere organisaties voorzieningen te regelen en kijken we naar de multifunctionele inzetbaarheid van ons eigen materieel. Ondanks dat we ons best doen om te komen tot de meest efficiënte oplossing, weten we onder andere door landelijke kengetallen dat de oplossing hoe dan ook extra middelen zal vragen. Begin 2025 verwachten we meer inzicht te hebben. Het bestuur wordt hiervan op de hoogte gehouden.

PFAS

Hoewel PFAS in zeer veel producten en toepassingen (van pannen tot regenkleding) voorkomt, wordt het in de maatschappelijke discussie regelmatig in verband gebracht met blusschuim. Mede om die reden laat Brandweer Fryslân aanvullend bodemonderzoek verrichten naar PFAS-concentraties op een zestal kazernelocaties en een voormalig oefenterrein. De uitkomsten van dit onderzoek worden eind 2024 verwacht. Eventueel noodzakelijke maatregelen en daarmee gepaarde kosten zijn nog onbekend. Omdat korpsen in het hele land te maken hebben met dit PFAS-dossier, is er vanuit Brandweer Nederland een Taskforce PFAS opgericht. Brandweer Fryslân sluit hierbij aan.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet en de bijbehorende besluiten daarover hebben gevolgen voor de dienstverlening van Brandweer Fryslân. De wet vraagt een andere manier van werken en denken, en daar moeten we ons in ontwikkelen. In juni 2021 is met het bestuur besproken dat werken onder de Omgevingswet naar alle waarschijnlijkheid meer tijd en geld zal kosten dan voorheen het geval was. Daarom is voorgesteld het prijspeil vast te houden, en gedurende twee jaar na inwerkingtreding uren en werkzaamheden te monitoren zodat de impact op de dienstverlening duidelijk wordt. Tot nu toe lijkt het erop dat werken onder de Omgevingswet inderdaad intensiever is. In de loop van 2025 wordt het bestuur geïnformeerd over de eerste resultaten. Na 2025 wordt geëvalueerd, worden kosten opnieuw berekend en wordt gemeenten een nieuwe financieringssystematiek voorgesteld.

Slim alarmeren en paraatheid

Brandweer Fryslân is een samengesteld netwerk van 66 posten. Door inzicht te hebben in de paraatheid van brandweerposten kan, wanneer een post niet beschikbaar is, snel een naastgelegen post gealarmeerd worden. Hiermee worden de inwoners bediend met de best mogelijke brandweerzorg. Door slim te alarmeren ontstaat er inzicht in de paraatheid van de posten. Op basis van die informatie kan de organisatie snel maatregelen nemen en een beroep doen op het netwerk van brandweerposten. De uitkomst van het haalbaarheidsonderzoek naar geschikte pagers om slim te alarmeren wordt in kwartaal één van 2025 verwacht. Hier wordt te zijner tijd met het bestuur over gesproken.

Tweede loopbaanbeleid

Landelijk wordt momenteel -vooral door de grotere beroepskorpsen- de discussie gevoerd of en hoe houdbaar het tweede loopbaanbeleid voor bezwarende functies is. Het gaat dan met name over de grote uitstroom van 24-uursdienst collega's en het niet kunnen opvangen van deze grote uitstroom. Brandweer Fryslân volgt deze landelijke discussie en ontwikkelingen. Het is nu nog niet duidelijk welke richting deze discussie opgaat en welke gevolgen dit heeft.

4. Inhoudelijke ontwikkelingen en bijstellingen - Crisisbeheersing

Landelijke agenda crisisbeheersing 2024-2029

De nieuwe Landelijke Agenda Crisisbeheersing geeft de komende zes jaar richting aan de inhoudelijke ambities en werkzaamheden op het terrein van crisisbeheersing van het Rijk, de veiligheidsregio's en andere betrokken partijen.

In de agenda zijn de ambities geformuleerd langs drie pijlers:

1. *Versterken voorbereiding en paraatheid.*
2. *Versterken van een weerbare samenleving.*
3. *Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit.*

Binnen het stelsel van crisisbeheersing dient de Landelijke Agenda Crisisbeheersing als regie-instrument voor de Minister van J&V om richting te geven aan de landelijke inspanningen. Besturen van veiligheidsregio's worden gevergd om de agenda door te vertalen in hun eigen regio. De Landelijke Agenda Crisisbeheersing wordt uitgevoerd binnen de bestaande financiële kaders. De extra BDuR-middelen die zijn toegekend voor de versterking van crisis-beheersing, kunnen mede worden ingezet voor de uitvoering van de agenda.

De hierna genoemde onderwerpen sluiten aan op de Rijksbrede ambities in de Landelijke Agenda Crisisbeheersing.

Versterken van een weerbare samenleving bij crisis

Oplopende spanningen in de wereld en een oorlog in Europa. Een toenemende kans op natuurrampen. Nieuwe soorten calamiteiten en langdurige verstoringen van onze infra-structuur, aangewakkerd door de klimaatverandering, energietransitie en datarevolutie. De aanpak en voorbereiding op deze 21e-eeuwse dreigingen is een opgave voor overheid, bedrijfsleven en samenleving. De oproep om maatschappelijke weerbaarheid te vergroten om maatschappelijke ontwrichting te voorkomen, beheersen en herstellen wordt steeds groter. Dit sluit aan op pijler 2 versterken van een weerbare samenleving uit de Landelijke Agenda Crisisbeheersing.

De exacte rol van veiligheidsregio's is nog onderwerp van gesprek met het Rijk, dat ambities heeft op dit thema. In de loop van volgend jaar verwachten wij meer duidelijkheid. Binnen de VRF verkennen Crisisbeheersing en Brandweer welke inzet hier passend bij is en aansluit op de regionale en landelijke ontwikkelingen.

Een weerbare Friese crisisorganisatie

We willen een robuuste crisisorganisatie, ongeacht de duur van een crisis. Dat betekent dat de continuïteit en werking van de bestuurlijke en operationele leiding, coördinatie en besluit-vorming is geborgd. Ook in het geval van de eerder genoemde langdurige verstoringen. Hierbij moeten we oog houden voor de weerbaarheid (langdurige inzet) van de Friese crisis-organisatie. Het gaat om de kritische processen in onze hulpverlening, het organiseren van uitwijklocaties, vakbekwame crisisfunctionarissen, en voldoende capaciteit bij langdurige inzet.

5. Financiën

Financiële uitgangspunten kaderbrief

Huidig financieel kader

Het op dit moment geldende financiële kader hebben we vastgesteld in de kaderbrief 2025-2028. Dit kader werkt door in de begroting 2025 en in de daarin opgenomen meerjarenraming. De totale gemeentelijke bijdrage, zoals vastgesteld in de begroting 2025, is als volgt:

Huidig financieel kader (*€ 1.000)	2026	2027	2028	2029*
Meerjarig beeld (vastgestelde begroting 2025)	**93.031**	**96.787**	**100.525**	**104.372**

** Bijdrage 2029 is niet opgenomen in de begroting 2025, maar is bepaald volgens dezelfde uitgangspunten.*

De totale begroting van de veiligheidsregio bestaat uit meer dan alleen de bijdragen van de Friese gemeenten. Voor 2026 ziet de begroting er in het huidig geldende kader 2025-2028 als volgt uit:

Totale lasten	109.554	
Rijksbijdrage BDuR	10.548	-/-
Opbrengst maatwerk en diensten derden	8.273	-/-
Reservemutaties	90	-/-
Gemeentelijke bijdrage (zie tabel hieronder)	**90.643**	

Nieuw financieel kader

De beleidsmatige en autonome financiële ontwikkelingen leiden tot een nieuw kader:

Kader 2026-2029	2026	2027	2028	2029
Gemeentelijke bijdrage	**93.031**	**96.787**	**100.525**	**104.372**
Beleidsontwikkelingen				
Achterstanden investeringsplanning	-1.050	*-720*	-630	-550
Totaal beleidsontwikkelingen	*-1.050*	*-720*	*-630*	*-550*
Autonome ontwikkelingen				
Loonontwikkelingen	-1.640	-1.273	-1.427	-1.592
Ontwikkeling materiële kosten	182	164	145	118
Wet op de lijkbezorging	120	120	120	120
Totaal autonome ontwikkelingen	*-1.338*	*-989*	*-1.162*	*-1.354*
Totaal effecten	*-2.388*	*-1.709*	*-1.792*	*-1.904*
Procentuele ontwikkeling	-2,57%	-1,77%	-1,78%	-1,82%
Gemeentelijke bijdrage	**90.643**	**95.078**	**98.733**	**102.468**

Risico's en onzekerheden in het kader

U bent gewend dat Veiligheidsregio Fryslân een zo accuraat mogelijke schatting geeft van het financiële kader en daarmee van de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage. Zoals uiteen is gezet in het eerste hoofdstuk, is er door diverse (landelijke) ontwikkelingen sprake van een aantal risico's en onzekerheden:

- De departementale korting van 10%: bij Veiligheidsregio Fryslân is de in omvang grootste SPUK de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). Een korting van 10% betekent structureel € 1,1 miljoen minder opbrengsten voor de Brandweer en Crisisbeheersing.
- Er is nog veel onduidelijk over hoe de beleidsvoornemens van het hoofdlijnenakkoord onze organisatie gaan beïnvloeden.

Deze ontwikkelingen zijn niet verwerkt in dit kader.

Incidentele vrijval kapitaallasten brandweer

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een voordelig resultaat die grotendeels ontstond door een vrijval van kapitaallasten. Deze vrijval ontstond doordat er sprake is van een achterstand in de investeringsplanning versus het budget. Deze achterstand wordt de komende jaren ingehaald. In de tussenliggende periode zal er nog sprake zijn van een vrijval van kapitaallasten die nu, in tegenstelling tot voorgaande jaren, verwerkt zijn in het kader.

Wij zullen de mate waarin de achterstanden worden ingehaald jaarlijks via de kaderbrief monitoren.

Structureel tekort bij de GGD

Door oplopende huisvestingskosten en een noodzakelijke functiewaardering bij dokters-assistenten en verpleegkundigen, laat de begroting van de GGD een structureel tekort zien van € 1 miljoen. Over de wijze waarop dit tekort wordt opgelost, vindt nog nader onderzoek plaats. De bestuurscommissie gezondheid heeft in november 2024 hiervoor een bestuurlijke opdracht voor geformuleerd. Zodra dit onderzoek is afgerond, zal duidelijk zijn hoe dit tekort wordt verwerkt in de kaderbrief 2027-2030.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkeling loonkosten

De huidige cao loopt tot 1 augustus 2025. Daarom moeten wij nu een inschatting maken van de indexatie van de loonkosten. Conform de bestuurlijke afspraken gebruiken wij hiervoor de indexering voor de loonkosten zoals vermeld in de septembercirculaire van het gemeente-fonds. Daarin staat als loonvoet sector overheid voor 2025 een ontwikkeling van 4,7%. Voor de jaren daarna gelden de volgende indexaties: 3,8% voor 2026, 4,8% voor 2027, 4,0% voor 2028 en 4,0% voor 2029.

De negatieve bijstelling in het kader betreft een aanpassing van de initiële inschatting. In casu betekent dit dat de raming in de begroting 2025 nu te hoog blijkt te zijn geweest.

Indexering materiële kosten

De materiële kosten in de begroting van Veiligheidsregio Fryslân worden op dezelfde wijze geïndexeerd als de indexatie zoals opgenomen in het gemeentefonds. Het gemeentefonds is nog niet bekend bij het opstellen van deze kaderbrief. Daarom moeten we bij de opstelling van het financiële kader een inschatting maken. Zoals in de financiële verordening staat beschreven maken we deze inschatting op basis van de verwachte consumentenprijsindex (CPI), die in de septembercirculaire van het gemeentefonds staat. Dit bedrag verrekenen we in het lopende begrotingsjaar via een begrotingswijziging met de werkelijke loonprijs-compensatie uit het gemeentefonds. Uitgangspunt hierbij is de informatie uit de meicirculaire van het betreffende begrotingsjaar.

De opgenomen consumentprijsindex voor 2025 is 3,4%. Voor de jaren daarna gelden de volgende percentages: 2,4% voor 2026 en 2,3% voor de jaren 2027, 2028 en 2029.

Ontwikkeling rentekosten

De basis voor de begroting van de rentekosten is de financieringsbehoefte zoals deze staat in het vastgestelde meerjareninvesteringsplan (MIP). Daarbij hebben we een inschatting gemaakt van de geldende marktrente: 3,5%. Het werkelijke financieringsresultaat verrekenen we na afloop van het jaar, zoals in de financiële verordening is afgesproken.